

2014

HRE 2020 Gösterge Çerçevesi

**İnsan hakları eğitiminin
ulusal düzeyde
izlenmesi ve değerlendirilmesi için anahtar göstergeler**

HRE 2020

İnsan Hakları Eğitimi için Küresel Koalisyon

İÇİNDEKİLER

Giriş

Bu insan hakları eğitimi göstergeleri neden geliştirilmiştir?

İnsan hakları eğitimi ile ilgili uluslararası standartlar nelerdir?

Bu kaynağın yapısı nasıldır?

Bir sivil toplum örgütü neden İHE'yi izlemek ister?

İzleme raporu hazırlandıktan sonra ne olur?

Ulusal planlamada insan hakları eğitimi

Okul sisteminde insan hakları eğitimi

Kolluk görevlileri ve askeri personel için insan hakları eğitimi

Devlet memurları, sağlık çalışanları, sosyal çalışmacılar, gazeteciler ve diğer meslek grupları için insan hakları eğitimi

Yaygın eğitimde insan hakları eğitimi

GİRİŞ

BU İNSAN HAKLARI EĞİTİMİ GÖSTERGELERİ NEDEN GELİŞTİRİLMİŞTİR?

Bu kaynak, insan hakları eğitimi politikaları ve uygulamalarının varlığını incelemek üzere gösterge ya da ölçümlerden oluşan bir çerçeve önerisidir. Bu göstergeler bütünü, okul sistemi, meslek gruplarının eğitimi ve yaygın eğitim alanlarında insan hakları eğitiminin durumunu gözden geçirmek üzere sivil toplum örgütleri, ulusal insan hakları kurumları ve kamu organları tarafından kullanılması için geliştirilmiştir. Bu çerçeve, uygulamaların niteliği ve ölçeğinin anlaşılması ve iyileştirilecek alanlarının belirlenmesi için bir araçtır.

İNSAN HAKLARI EĞİTİMİ İLE İLGİLİ ULUSLARARASI STANDARTLAR NELERDİR?

İnsan hakları eğitimi alanında giderek artan bir uluslararası insan hakları hukuku mevzuatı bulunmaktadır. Aynı şekilde, insan haklarının gerçekleştirilmesinde eğitimin temel rolü hakkında uluslararası toplulukta giderek büyüyen bir uzlaşma bulunmaktadır. Halkın belirli sözleşmelerin içeriğiyle ilgili eğitilmesi yoluyla insan haklarını ve temel özgürlükleri destekleyen bir eğitim hakkı; Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi (Madde 13), Çocuk Haklarına dair Sözleşme (Madde 29), Çocuk Hakları Komitesinin çıkardığı ilk Genel Tavsiyeler serisi, Kadına karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (Madde 10), Her Türlü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme (Madde 7), Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Korunmasına dair Uluslararası Sözleşme (Madde 65) ve Engelli Kişilerin Haklarına dair Sözleşme (Madde 8)'de¹ yer almaktadır.

İnsan Hakları Eğitimi kavramsallaştırması artık sağlam temellere oturmuştur. BM İnsan hakları Eğitimi Dünya Programı (WPHRE) ve BM İnsan hakları Eğitimi Bildirgesi insan hakları eğitiminin barış, ayrımcılık yasağı, eşitlik, adalet, hoşgörü ve insan onuruna saygı ilkelerini kapsamalarını sağlayacak standartları ortaya koyan rehber belgelerdir.

---

¹ En son yürürlüğe giren uluslararası insan hakları standardı olan Engelli Kişilerin Haklarına dair Sözleşmede İHE konusunda kamunun bilincini artıracak kampanyaların yürütülmesi ve eğitim sisteminin tüm düzeylerinde engelli kişilerin haklarına yönelik saygının güçlendirilmesi için çağrıda bulunan kapsamlı bir bölüm bulunmaktadır.

İnsan Hakları Eğitiminin sözleşme organlarının raporlarına dahil edilmesini destekleyen ilgili BM sözleşmeleri, bildireleri ve tavsiyelerine ek olarak evrensel periyodik inceleme (UPR) ve yetkili mercilerin özel usulleri (Özel Raportörler gibi) kapsamındaki çalışmalar da İHE'nin yaygınlaştırılmasına katkıda bulunma potansiyeline sahiptir.

Etki yaratma amacını taşıyan bu normatif standartlar ve mekanizmalar, ancak uygulanmaları ve izlenmelerinde görülen nitelik ve gayret kadar güçlü olabilir. İHE 2020, elinizdeki bu kaynağı bu türden çabaları desteklemek için hazırlamıştır ve daha kapsamlı tavsiyelerde bulunmak için hazırdır. [hre2020@hre2020.org]

BU KAYNAĞIN YAPISI NASILDIR?

BM İnsan Hakları Eğitimi Dünya Programı tarafından hazırlanan rehberlerle uyumlu olan gösterge çerçevesi İHE'nin çeşitli sektörlerdeki mevcudiyeti ile ilgili kilit soruları içermektedir; bunların arasında okul sistemi, kolluk ve askeri personel, devlet memurları ve yaygın eğitim sektörü (çocuklar ve gençlik, kadınlar, dışlanan gruplar ve diğer yetişkinlere yönelik programlar) yer almaktadır. Bu sektörlerin her biri için aşağıdaki konularda rehber sorular, göstergeler ve bilgi edinmek için tavsiye edilen kaynaklar önerilmektedir:

- Genel mevzuat/politikalar;
- Müfredat standartları;
- Öğretme ve öğrenme materyalleri;
- Öğrenenlerin değerlendirilmesi ve program değerlendirmesi ile
- Eğitimcilerin hazırlanması.

Bu çerçevede yerele uygun hale getirilebilecek ya da aralarından seçim yapılabilecek çok sayıda gösterge yer almaktadır. Hangi göstergelerin nasıl kullanılacağına dair en iyi tercihler, bilgi sağlayacak kişilere en uygun dili seçerek ve veri toplama ile analiz için gereken insan ve teknik kaynakların mevcudiyetini dikkate alarak yerel aktörlerce yapılabilir.

BİR SİVİL TOPLUM ÖRGÜTÜ NEDEN İHE'Yİ İZLEMEK İSTER?

İstişareye dayalı bir gözden geçirmenin örgütlenme süreci birden fazla amaca hizmet edebilir. İlk olarak, gözden geçirme hükümetlerin İHE programlama çalışmalarını iyileştirmeleri yönündeki tavsiyelerin şekillendirilmesine yardımcı olabilir. Bu tavsiyeler çok ayrıntılı olabilir ve sözleşme organı ile UPR raporları arasında kalan yıllarda sivil toplum tarafından yürütülecek savunuculuk çabalarının temelini

oluşturabilir.

İkinci olarak, izleme süreci doğal bir eğitim firsatı olabilir. İnsan hakları eğitiminin amacı ve biçimleri hakkında daha az bilgi sahibi kişilerin bilgilendirilmesini sağlayabilir. Bu izleme çalışmalarına katılan insan hakları eğitimcileri Birleşmiş Milletler'in sözleşme organlarını tanıyacak ve bu tür çalışmalara yerelde dahil olacaktır.

Son olarak, böyle bir süreç sonraki İHE veri toplama çabalarının üzerine inşa edilebilecek ve kıyaslanabilecek temel verileri sunabilir. Göstergeler tam da bu amaçla tasarlanmıştır.

İZLEME RAPORU HAZIRLANDIKTAN SONRA NE OLUR?

Raporlar, ilgili sözleşme organları ile UPR organlarına ve devlet raporlarını hazırlayan kamu kurumlarına Paydaş Raporu olarak sunulabilir.

İnsan hakları eğitimi politikaları ve uygulamalarının izlenmesi son yıllarda başlamıştır ve kuşkusuz önümüzdeki yıllarda iyileşecektir. HRE2020, İHE'nin izlenmesi ile ilgili rapor ve deneyimleri daha geniş bir insan hakları eğitimi topluluğu ile paylaşmayı arzu etmektedir. Lütfen siz de deneyimlerinizi paylaşmayı düşünün! Bize ulaşabilmeniz için adresimiz: hre2020@hre2020.org

ULUSAL PLANLAMADA İNSAN HAKLARI EĞİTİMİ

Bu kısımda, hükümetin insan hakları eğitimi ve öğretimi için kapsamlı ve eşgüdümlü bir çabayı başlatma ve yürütmesine dair kanıtları arıyoruz. Bunların arasında eşgüdümü sağlayacak bir merciinin kurulması, İHE durumunun gözden geçirilmesi ve uygulamaların değerlendirilmesini içeren bir ulusal planın hazırlanması yer alabilir.

İnsan Hakları Eğitimi Dünya Programı, devletlere İHE odak/irtibat noktası kurmaları ve paydaşlarla istişare ederek insan hakları eğitimi ulusal eylem planı geliştirmeleri yönünde çağrı yapmaktadır. (İnsan hakları, Çocuk Hakları ve diğer insan haklarına özgü hedef grup ya da temalar için hazırlanan Ulusal eylem Planlarının da İHE bileşeni içermesi gerektiğini ve İHE'yi izlerken bunlara gönderme yapılabileceğini ve bunların da gözden geçirilebileceğini unutmayınız.)

Alan 1: Ulusal İnsan Hakları Eğitimi ve Öğretimi Planının Geliştirilmesi		
Kilit İzleme Soruları/ Göstergeleri	Tanımlayıcılar/ Alt-göstergeler	Bilgi Kaynakları
İHE için bir plan hazırlanması ve uygulanması amacıyla ulusal bir odak (irtibat) noktası ve/veya organı (konsey, komite, komisyon ya da çalışma grubu) kurulmuş mu? (E/H) <i>(Not: Bu izleme soruları/göstergeleri diğer insan hakları ile ilgili planlarda yer alan İHE için de uyarlanabilir.)</i>	Odak noktası ve/veya uygulama organı hükümetin bir parçası mı? Hükümet bu odak noktası ve/veya uygulama organını yönetiyor ve mali olarak destekliyor mu? Organın kurulup çalışmaya hazır hale gelmesi Yetki ve görevler Üyelik Yaptığı etkinlikler (toplantılar, çalıştaylar vb.)	Dış İşleri Bakanlığı ya da çalışmanın içeriği ile ilgili diğer Bakanlıklar (ör. Eğitim Bakanlığı, Adalet Bakanlığı) veya bölümler bünyesinde İHE ile ilgili bir odak (irtibat) noktası ve/veya organ (ya da İHE konularını da çalışmalarına dahil edebilecek insan hakları ile ilgili bir kurum) bulunabilir. Farklı sektörlerin bir araya geldiği böyle bir çalışma Başbakanlık ya da başka bir merkezi yürütme makamını da içerebilir. Referanslar arasında odak/irtibat noktası ya da organın kurulmasını sağlayan politika ya da düzenleme; Toplantı tutanakları, Basın açıklamaları, kurumun yayınladığı raporlar ve medya haberleri yer almalıdır.
Ülkede İHE'nin durumu ile ilgili bir çalışma yürütülmüş mü? (E/H)	İHE'nin durumu hakkında bir ya da daha fazla çalışma yapıldı. İHE'nin durumu hakkında mevcut çalışmalar dikkate alındı.	

	Komite planın hazırlanması için uluslararası veya ulusal örgütlerden teknik yardım (danışmanlık, uzman toplantıları vb.) talep etti.	
İHE Ulusal Planı için öncelikler belirlenmiş mi? (E/H)	<p>Planda yer alan bazı insan hakları öncelikleri belirlendi.</p> <p>Bazı toplumsal grupların ya da bireylerin hakları ile ilgili öncelikler belirlendi.</p> <p>İHE'nin dahil edileceği eğitim düzeyleri ile ilgili öncelikler belirlendi.</p> <p>İHE'nin dahil edileceği meslek eğitimleri için öncelikler belirlendi.</p> <p>Yaygın İHE için öncelikler belirlendi.</p> <p>Halkın bilinçlendirilmesi için öncelikler belirlendi.</p>	
İHE Ulusal Planı tamamlanmış mı? (E/H)	<p>Planı geliştirmek için yapılan etkinlikler</p> <p>Plan hazırlığının mevcut durumu</p> <p>Plan hazırlığının tamamlanması için bekleyen işler</p>	
Alan 2: Planın İçeriği		
Plan aşağıdaki bilgileri içeriyor mu?		Planın kendisi.
<ul style="list-style-type: none"> - Planın uygulanma takvimi (E/H) - Verilen sorumluluklar (E/H) - Ayrılan (yeterli miktarda) bütçe (E/H) 		
Plan, planlama aşamasında belirlenen tüm öncelikleri içeriyor mu? Açıklayın. Bu öncelikler arasında şunlar olabilir:		

<ul style="list-style-type: none"> - Hedef gruplar yani İHE alacak kişiler - Genel insan hakları içeriği ya da temaları (ör. Ayrımcılık yasağı) - Belirli toplumsal gruplar ya da bireylerin hakları (engelli bireyler, yerel topluluklara mensup bireyler) 		
<p>Planda yukarıdaki göstergede bulunmayan ve konuları çaprazlamasına kesen değerler var mı? Açıklayın.</p> <p>Bazı örnekler:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Toplumsal cinsiyet eşitliği - Etnik ve kültürel çeşitliliğin tanınması - Temel özgürlükler ve barış - Hukukun üstünlüğü ve iyi yönetim 		
Alan 3: Planın Uygulanması		
<p>Plan takvime göre uygulanıyor mu? (E/H)</p>	<p>Planın uygulanmasını gözeten ve destekleyen kurumsal bir yapının bulunması</p> <p>Uygulama için ayrılan bütçenin kullanılması</p> <p>İnsan hakları eğitimleri uygulayan devlet kurumları ve diğer ortakların etkinliklerinin izlenmesi</p>	<p>Merkezi bir kurumsal yapı varsa, durum raporları mevcut olabilir.</p> <p>Münferit kamu kurumları ve ortakları olan örgütlenmeler ilgili politika, müfredat ve eğitim raporlarında İHE çalışmalarına yer vermelidir.</p>
<p>Genel uygulama ne durumda? Açıklayın.</p>	<p>Uygulamanın durumu hakkında rapor ve diğer belgelerin bulunması</p>	

OKUL SİSTEMİNDE İNSAN HAKLARI EĞİTİMİ

Bu kısımda, okullardan talep edilen ve uygulanan müfredatlarında insan hakları eğitimi ve öğretimine dair kanıtların yanı sıra öğretme ve öğrenme materyalleri, öğrenenlerin değerlendirilmesi, eğitimcilerin hazırlanması ile sürekli güçlendirme ve iyileştirme için program izleme ve değerlendirme gibi konularla ilgili desteklere bakıyoruz.

İnsan Hakları Eğitimi Dünya Programı'nın 1. Aşaması okul sisteminde İHE konusuna, 2. Aşaması ise öğretmenlerin hazırlanmasında İHE'nin önemine odaklanmaktadır.

Alan 1: Mevzuat ve Politika Belgelerinde İnsan Hakları Eğitimi		
Kilit İzleme Soruları/ Göstergeleri	Tanımlayıcılar/ Alt-göstergeler	Bilgi Kaynakları
<p>Okul sisteminde insan hakları eğitiminin ana hatlarını belirleyen herhangi bir ulusal mevzuat ya da politika var mı? (E/H)</p> <p><i>(Not: İnsan haklarına yapılan göndermeler, demokrasi, barış, temel özgürlükler ve benzeri diğer temalarla birlikte sunulabilecek olsa da 'insan hakları' insan hakları eğitiminin bir göstergesi olarak değerlendirilmek üzere ayrıca belirtilmelidir.)</i></p>	<p>İnsan hakları Evrensel Bildirgesi ile uluslararası insan hakları standartları ve normlarına göndermeler</p> <p>Öğretmen ve öğrencilerin haklarını bilmelerine verilen öneme göndermeler</p> <p>Okul sisteminin ve insan haklarının amaçlarına yapılan göndermeler</p> <p>Eşitlik, ayrımcılık yasağı, içerme ve toplumsal katılım gibi insan hakları değerlerine ve okul sisteminin amaçlarına yapılan göndermeler</p>	<p>Anayasa Temel/Genel Eğitim Kanunu</p> <p>Eğitim Bakanlığı'nın Resmi Raporları, Kararnameler, Genelgeler veya diğer düzenlemeler</p>
<p>Eğitim Bakanlığı bünyesinde İHE konusunda uzmanlaşmış birim ya da bölümler var mı? (E/H)</p>	<p>İHE için ayrı birim (muhtemelen yurttaşlık, barış ya da kültürlerarası eğitim ile birleştirilerek)</p> <p>Ortaöğretimde Sosyal Bilimler benzeri mevcut bir birim ya da bölüm bünyesine İHE'nin entegre edilmesi</p>	<p>Eğitim Bakanlığı politika belgeleri, mutabakatları ve örgütsel şemaları</p>

<p>İHE için özel bir hükümet programı var mı? (E/H)</p>	<p>Yürütülecek etkinlikler</p> <p>Programın takvimi</p> <p>Programın denetlenmesi ve yönlendirilmesi için sorumlu bir kişinin görevlendirilmesi</p> <p>Sürece dahil olacak eğitim personeli ve ortaklar</p> <p>Ayrılan bütçe</p>	<p>Eğitim Bakanlığı politika belgeleri</p> <p>İHE Program raporları</p>
<p>Okul sisteminin ulusal hedefleri ve sonuçları arasında İHE ile ilgili sonuçların yer alıp almadığını görmek için bir politika analizi yapılmış mı? (E/H)</p> <p>İHE, okul sisteminde hedefleri, pedagoji ve içerik açısından net bir biçimde tanımlanmış mı? (E/H)</p>	<p><u>Temel insan hakları bilgi/beceri/tutumları (BBT) açısından öğrenenlerden beklenen sonuçlara örnekler:</u></p> <p>Kişinin kendi hakları, başkalarının hakları, başlıca insan hakları standartları ve mekanizmaları, insan haklarının tarihçesi gibi insan hakları ile ilgili bilgilere yapılan göndermeler</p> <p>Eşitlik, ayrımcılık yasağı, içermeye, toplumsal katılım, diğerlerin (özellikle dezavantajlılara) yönelik saygı ve adalet vb. insan hakları değerlerini yansıtan tutumlara yapılan göndermeler</p> <p>İnsan hakları bakış açısını kullanarak kişinin çevresini analiz etme ve buradaki sorunları ele almak için başkalarıyla ortak çalışma becerisi gibi insan haklarının yaygınlaşmasını sağlayan becerilere yapılan göndermeler</p> <p><u>Destekleyici insan hakları BBT örnekleri (diğer eğitsel yaklaşımlarla ortak olarak):</u></p> <p>Eleştirel düşünme, çoklu bakış açısı ile taraf tutma ve kalıp yargıların fark edilmesi gibi insan haklarının</p>	<p>Temel/Genel Eğitim hakkında Eğitim Bakanlığı Kanunu</p> <p>Öğrencilerden beklenen sonuçları tespit eden belgeler</p> <p>Müfredatın ve öğrenme sürecinin temelini oluşturan değer ve ilkeleri belirleyen belgeler (Ör. Öğrenci merkezli öğrenme, insan onuru)</p> <p>Eğitim dilleri ile ilgili politikalar</p>

	<p>yaygınlaşması için temel oluşturan zihinsel becerilere yapılan göndermeler</p> <p>Yapıcı diyalog kurma gibi insan haklarını yansıtan insan ilişkileri için temel oluşturan yaşam becerilerine yapılan göndermeler</p>	
Alan 2: Müfredatta İnsan Hakları Eğitimi		
<p>Müfredat içinde insan hakları eğitimini belirleyen herhangi bir ulusal politika var mı? (E/H)</p> <p><i>(Not: İnsan haklarına yapılan göndermeler, demokrasi, barış, temel özgürlükler ve benzeri diğer temalarla birlikte sunulabilecek olsa da 'insan hakları' insan hakları eğitiminin bir göstergesi olarak değerlendirilmek üzere ayrıca belirtilmelidir.)</i></p>	<p>Okul sisteminin başlıca aşamalarında, yani temel/ilköğretim, ortaokul ve lisede, insan hakları ile ilgili BBT'yi yansıtan öğrenci sonuçlarına yapılan göndermeler</p>	<p>Eğitim Bakanlığı Müfredat Çerçevesi</p>
<p>İHE ile ilgili öğrenen sonuçlarının ve öğrenci merkezli öğretme metodolojilerinin mevcut konular/dersler ve kalite standartları içinde yer alıp almadığını belirlemek için bir çalışma yapılmış mı? (E/H)</p> <p>İHE, müfredat içinde içeriği ve metodolojisi açısından net bir biçimde tanımlanmış mı? (E/H)</p>	<p>Temel ve destekleyici insan hakları BBT örnekleri: Bkz. Yukarıdakiler.</p> <p><u>İHE için öğrenci merkezli öğretme metodolojisi örnekleri:</u> Katılımcı ders yöntemleri Açık tartışma İşbirliği içinde öğrenme Etkileşimli sorun çözme Başta en hassas durumdakiler olmak üzere tüm öğrencileri içeren ders ve öğrenme süreçleri Ders ve öğrenme süreçlerini etkileyen öğrenci tercihleri Dezavantajlı grupların temsilcileri ve insan hakları uzmanları tarafından yapılan sunumlar</p>	<p>Müfredat haritalama çalışması</p> <p>Eğitim Bakanlığı'nın ilgili rapor ve planları</p>
<p>İHE'nin müfredatla entegrasyonu için mevcut konular/dersler ve kalite standartları içinde bir</p>	<p>İHE ile ilgili BBT ve öğretme metodolojilerinin "ara" ya da ana derslere entegrasyonu için öneriler</p>	<p>Müfredat stratejisi ya da ilgili planlama belgeleri</p>

strateji <i>geliştirilmiş</i> mi? (E/H)	İHE ile ilgili BBT ve öğretim metodolojilerinin farklı derslere entegrasyonu için öneriler	
İHE ile ilgili öğrenen sonuçlarının ve öğrenci merkezli öğretim metodolojilerinin yanı sıra İHE ile ilgili bilgi, beceri ve tutumların mevcut konular/dersler ve kalite standartları içindeki varlığını güçlendirmek için bir müfredat stratejisi <i>uygulanmış</i> mı? (E/H) Açıklayın.	İHE ile ilgili BBT ve öğretim metodolojilerinin farklı derslere entegrasyonu Ayrılan süre İHE'ye katılan öğrencilerin tahmini yüzdesi	Müfredat strateji raporu Konular/dersler için müfredat gerekleri Okullar ve Eğitim Bakanlığı tarafından tutulan program izleme ve değerlendirme verileri Uygulanan müfredatta araştırma çalışmaları
Alan 3: Öğretim ve Öğrenme Materyallerinde İnsan Hakları Eğitimi		
Ders kitapları ve diğer öğrenme materyalleri hazırlanırken İHE ile ilgili BBT ve öğretim metodolojilerinin dahil edilmesi için herhangi bir kılavuz kural var mı? (E/H) İHE bu tür kılavuz kurallarda içeriği ve metodolojisi açısından net bir biçimde tanımlanmış mı? (E/H) <i>(Not: İnsan haklarına yapılan göndermeler, demokrasi, barış, temel özgürlükler ve benzeri diğer temalarla birlikte sunulabilecek olsa da 'insan hakları' İHE'nin bir göstergesi olarak değerlendirilmek üzere ayrıca belirtilmelidir.)</i>	İHE ile ilgili BBT ve öğretim metodolojilerinin farklı derslere dahil edilmesi için genel kılavuz kurallar İHE'nin diğer derslere dahil edilmesine ilişkin özel öneriler (İHE ile ilgili BBT ve öğretim metodolojileri gösterge örnekleri için bkz. Alan 1 ve 2.)	Eğitim Bakanlığı'nın ilgili birimleri tarafından hazırlanan kılavuz kurallar
Mevcut öğrenme materyalleri içinde İHE ile ilgili bilgi, beceri ve tutumlarla (BBT) birlikte öğrenci merkezli öğretim metodolojilerinin bulunup bulunmadığını belirlemek için bir ders kitabı tarama çalışması yapılmış mı? (E/H)	Ders kitaplarının taranması (İHE ile ilgili BBT ve öğretim metodolojileri gösterge örnekleri için bkz. Alan 1 ve 2.)	Eğitim Bakanlığı'nın ilgili birimleri tarafından hazırlanan ders kitabı tarama raporu

İHE ile ilgili bilgi, beceri ve tutumlar (BBT) ve öğrenci merkezli öğretme metodolojilerinin mevcut dersler/konular ve kalite standartları içindeki varlığını güçlendirmek üzere ders kitapları kaldırılmış, düzeltilmiş ya da baştan hazırlanmış mı? (E/H)	Konu ve eğitim düzeyi dikkate alınarak ders kitaplarının kaldırılması Konu ve eğitim düzeyi dikkate alınarak ders kitaplarının düzeltilmesi Konu ve eğitim düzeyi dikkate alınarak ders kitaplarının baştan hazırlanması	Eğitim Bakanlığı'nın ilgili birimlerinin raporları
Alan 4: İnsan Hakları Eğitiminde Öğrencilerin ve Programın Değerlendirilmesi		
Öğrencilerin İHE ile ilgili BBT konusunda başarıları değerlendiriliyor mu? (E/H)	Öğrencilerin İHE performansları, diğer derslerdeki performanslarının bir parçası olarak değerlendirilir ve bunlara not verilir. Öğrencilerin İHE performansları enformel olarak değerlendirilir (ancak bunlara not verilmez).	İHE ve ilgili konularda değerlendirme gerekleri ya da önerileri Okul/sınıf düzeyinde kullanılan araç ve yöntemler Okulda ve uygunsa ulusal düzeyde değerlendirme sonuçları
Öğretmenler İHE uygulamaları ve metodolojileri açısından değerlendiriliyor mu? (E/H)	Bakanlık tarafından zorunlu tutulması Okul düzeyinde belirlenmesi (seçmeli ya da zorunlu) Öğretmenlerin İHE konusunda değerlendirmesinin yapılması	Öğretmenlerin İHE performansı ile ilgili değerlendirme gerekleri ya da öneriler Okul/sınıf düzeyinde kullanılan araç ve yöntemler Okulda ve uygunsa ulusal düzeyde değerlendirme sonuçları
Okul/sınıf düzeyinde İHE'nin uygulanmasına dair izleme yapılıyor mu? (E/H)	Okul müdürleri ve/veya bölüm başkanları İHE ile ilgili derslerdeki düzenli denetimlerinin bir parçası olarak İHE ders planlarını izler. Okul düzeyinde İHE verileri il ve/veya ulusal düzeyde ilgili eğitim mercilerine sunulur.	Okul düzeyinde öğretimin denetlenmesi için politika ve raporlama yöntemleri Okul raporları
Okul/sınıf düzeyinde İHE'nin niteliğine dair izleme yapılıyor mu? (E/H)	Okul müdürleri ve/veya bölüm başkanları İHE ile ilgili derslerdeki düzenli denetimlerinin bir parçası olarak İHE ders metodolojilerini ve öğrenci sonuçlarını izler.	Okul düzeyinde öğretimin denetimi için politika ve raporlama yöntemleri Okul raporları

	Okul düzeyinde İHE verileri il ve/veya ulusal düzeyde ilgili eğitim mercilerine sunulur.	
İHE üzerine özel bir hükümet programı varsa, izleniyor ve değerlendiriliyor mu? (E/H)	Kilit program bileşenlerinin biçimlendirici değerlendirmesi Özet değerlendirme Etki değerlendirmesi	İzleme/durum raporları Değerlendirme raporları Araştırma
Alan 5: Yaygın Öğretim Programlamasında İnsan Hakları Eğitimi		
İnsan hakları eğitimini yaygınlaştıracak okul çapındaki etkinlikleri teşvik eden kılavuz kurallar var mı?	<u>Okul çapında etkinliklere örnekler:</u> İnsan hakları konusunda bilinçlendirme günleri İnsan hakları ile ilgili konularda konuk konuşmacılar İnsan hakları/ insani amaçlar için bağış toplama etkinlikleri	Ulusal ve yerel düzeyde Eğitim Bakanlığı'nın ilgili birimlerinin çıkardığı kılavuz kurallar
İnsan hakları eğitimini yaygınlaştıracak okul çapında stratejiler <i>uygulanmış</i> mı? (E/H) Açıklayın.		Ulusal ve yerel düzeyde Eğitim Bakanlığı'nın ilgili birimlerinin raporları Okul raporları Sivil toplum örgütlerinin raporları
Okullarda (kulüp benzeri) İHE ile ilgili bilgi, beceri ve tutumları (BBT) yaygınlaştıran yaygın eğitim etkinliklerini teşvik eden kılavuz kurallar var mı?	<u>Yaygın eğitim etkinliklerine örnekler:</u> İnsan hakları kulüpleri Birleşmiş Milletler Modeli İnsani müdahaleyi destekleyen kulüpler İnsan haklarını anlama ve eylemliliği tanıtan saha gezileri Farklı ülkelerdeki öğrencilerle bağlantılar	Ulusal ve yerel düzeyde Eğitim Bakanlığı'nın ilgili birimlerinin çıkardığı kılavuz kurallar
İnsan hakları eğitimini güçlendiren yaygın eğitim etkinlikleri <i>yapılmış</i> mı? (E/H) Açıklayın.		Ulusal ve yerel düzeyde Eğitim Bakanlığı'nın ilgili birimlerinin raporları Okul raporları Ortak sivil toplum örgütlerinin raporları
İnsan hakları değerlerini (ör. Yönetişime katılım, aile ve topluluk üyeleri ile çalışma vb.) yansıtan okul	<u>İnsan hakları değerlerini yansıtan okul çapında uygulamalara örnekler:</u>	Ulusal ve yerel düzeyde Eğitim Bakanlığı'nın ilgili birimlerinin çıkardığı kılavuz kurallar

çapında etkinlikleri teşvik eden kılavuz kurallar var mı?	Okuldaki karar verme süreçlerine anlamlı öğrenci katılımı Topluluk üyeleri arasında saygıya dayalı ilişkiler Yönetimde şeffaflık Öğrencilere saygı gösteren disiplin politikaları Yöneticilerin/öğretmenlerin aile ve topluluk üyeleri ile arasında güçlü bağlar Öğrencilerin ve okuldaki diğer kişilerin örgütlenmesi için fırsatlar	
Okul çapında insan hakları değerlerini yansıtan uygulamalar yapılmış mı? (E/H) Açıklayın.		Ulusal ve yerel düzeyde Eğitim Bakanlığı'nın ilgili birimlerinin raporları Okul raporları Ortak sivil toplum örgütlerinin raporları
Yaygın insan hakları eğitimi ile ilgili etkinliklerin yürütülmesi için okulların sivil toplum örgütleri ile çalışmasını teşvik eden kılavuz kurallar var mı?	<u>Sivil toplum örgütlerine örnekler:</u> Ulusal ya da yerel insan hakları örgütleri Barış, kalkınma ve demokrasi alanlarında çalışan ulusal ya da yerel örgütler Toplum temelli örgütler İnsan hakları konularıyla ilgili gençlik grupları İnsan hakları konularında çalışan inanç temelli gruplar	Ulusal ve yerel düzeyde Eğitim Bakanlığı'nın ilgili birimlerinin çıkardığı kılavuz kurallar
Okullar yaygın insan hakları eğitimi ile ilgili etkinliklerin yürütülmesi için sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapıyor mu?		Eğitim Bakanlığı'nın ilgili birimlerinin ulusal ve yerel düzeyde hazırladığı raporlar Okul raporları Ortak sivil toplum örgütlerinin raporları
Alan 6: Öğretmen Eğitiminde İnsan Hakları Eğitimi		
Eğitmenlerin İHE ile ilgili bilgi, beceri ve tutumlar (BBT) ile birlikte, öğrenen merkezli öğretme metodolojileri konusunda yetiştirilmelerini öngören herhangi bir ulusal kanun, politika ya da eğitim planı var mı? (E/H)	(Ulusal kanun ve politikalar için önceki tanımlayıcılara bakınız.)	Öğretmen eğitimi ve öğretimi konusunda bir bölüm bulunan genel/temel eğitim kanunu İnsan hakları eğitimi için gerekli bilgi ve becerinin kazanılması konusunda kılavuzlar

<i>(Not: İnsan haklarına yapılan göndermeler, demokrasi, barış, temel özgürlükler ve benzeri diğer temalarla birlikte sunulabilecek olsa da 'insan hakları' insan hakları eğitiminin bir göstergesi olarak değerlendirilmek üzere ayrıca belirtilmelidir.)</i>		
Bakanlık bünyesinde, eğitimcilerin hazırlanması ve insan hakları eğitimi ile ilgili özel bölüm ya da birimler var mı? (E/H)	İnsan hakları eğitimi alanında eğitimcilerin yetiştirilmesi için ayrı birim (muhtemelen yurttaşlık, barış ya da kültürlerarası eğitim ile birleştirilerek) Ortaöğretim düzeyinde Sosyal Bilimler bölümü benzeri mevcut bir birim ya da bölüm içine İHE'nin entegre edilmesi	Eğitim Bakanlığı politika belgeleri, mutabakatları ve örgütsel şemaları
Eğitim Bakanlığı eğitimciler ve insan hakları eğitimi için kılavuz kurallar hazırlamış mı? (E/H)	Öğretmen yetiştiren kurumlar için, öğretmenlerin insan hakları eğitimi alanında nasıl hazırlanacağına dair kılavuz kurallar (Doğrudan) öğretmenler için, öğretmenlerin insan hakları eğitimini nasıl vereceklerine dair hazırlanan kılavuz kurallar	Eğitim Bakanlığı'nın ilgili biriminin çıkardığı kılavuz kurallar
Öğretmen yetiştiren kurumların (başlangıç eğitimi) müfredatında İHE ile ilgili BBT ve öğretim metodolojileri var mı? (E/H)	İHE BBT ile ilgili ders içeriği İHE öğretim metodolojileri hakkında öğretsel (didaktik) içerik Zorunlu ya da seçmeli olması Ayrılan süre Kaç yıl verildiği İHE ile ilgili eğitimlere katılan öğretmen adaylarının sayısı ve tahmini yüzdesi	Müfredat programları Ders planları İHE hakkında öğrencilerin ve öğretmenlerin hazırladıkları araştırmalar, tezler ve yazılar
Yüksek öğrenim (üniversite) düzeyinde öğretmen yetiştiren kurumların (başlangıç eğitimi) müfredatında İHE ile ilgili BBT ve öğretim	İHE BBT ile ilgili ders içeriği İHE öğretim metodolojileri hakkında öğretsel	Müfredat programları Ders planları İHE hakkında öğrencilerin ve öğretmenlerin

metodolojileri var mı? (E/H)	(didaktik) içerik Zorunlu ya da seçmeli olması Ayrılan süre Kaç yıl verildiği İnsan hakları ile ilgili eğitimlere katılan öğretmen adaylarının sayısı ve tahmini yüzdesi	hazırladıkları araştırmalar, tezler ve yazılar
Eğitim Bakanlığı tarafından öğretmenlere yönelik insan hakları ile ilgili kurslar, eğitimler, çalıştaylar ya da diğer türlü etkinlikler yapılıyor mu? (E/H)	İHE BBT ile ilgili ders içeriği İHE öğretme metodolojileri hakkında öğretsel (didaktik) içerik Zorunlu ya da seçmeli olması Ayrılan süre Kaç yıl verildiği İnsan hakları ile ilgili eğitimlere katılan öğretmenlerin sayısı ve tahmini yüzdesi	Müfredat programları Ders planları Eğitim gündemleri
Ulusal insan hakları kuruluşları tarafından öğretmenlere yönelik insan hakları ile ilgili kurslar, eğitimler, çalıştaylar ya da diğer türlü etkinlikler yapılıyor mu? (E/H)	İHE BBT ile ilgili ders içeriği İHE öğretme metodolojileri hakkında öğretsel (didaktik) içerik Zorunlu ya da seçmeli olması Ayrılan süre Kaç yıl verildiği İnsan hakları ile ilgili eğitimlere katılan	Müfredat programları Ders planları Eğitim gündemleri

	öğretmenlerin/öğretmen adaylarının sayısı ve tahmini yüzdesi	
--	--	--

KOLLUK GÖREVLİLERİ VE ASKERİ PERSONEL İÇİN İNSAN HAKLARI EĞİTİMİ VE ÖĞRETİMİ

Bu kısımda, kolluk görevlileri ve askeri personel için eğitim kurumlarından istenen ve uygulanan müfredatta insan hakları eğitimine dair kanıtlarla birlikte eğitim materyalleri, öğrenenlerin değerlendirilmesi, eğitimcilerin hazırlanması ile sürekli güçlendirme ve iyileştirme için program izleme ve değerlendirme gibi konularla ilgili desteklere bakıyoruz.

İnsan Hakları Eğitimi Dünya Programı'nın 2. Aşaması kolluk görevlileri ve askeri personelin eğitimine odaklanmaktadır.

Alan 1: Mevzuat ve Politika Belgelerinde İnsan Hakları Eğitimi ve Öğretimi		
Anahtar İzleme Soruları/ Göstergeleri	Tanımlayıcılar/ Alt-göstergeler	Bilgi Kaynakları
<p>Kolluk ve/veya askeri personelin yer aldığı eğitim kurumlarında insan hakları eğitiminin ana hatlarını belirleyen herhangi bir ulusal mevzuat ya da politika var mı? (E/H)</p> <p><i>(Not: İnsan haklarına yapılan göndermeler, demokrasi; yaşamın, özgürlüklerin ve mülkiyetin korunması; anayasal teminatların korunması; işkence ve zalimane, insanlık dışı ve aşağılayıcı muameleden korunma; ifade, toplanma ve barışçıl gösteri özgürlüğü ve benzeri diğer temalarla birlikte sunulabilecek olsa da 'insan hakları, insan hakları eğitiminin bir göstergesi olarak değerlendirilmek üzere ayrıca belirtilmelidir.)</i></p>	<p>İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, insan hakları standartları, normları ve değerleri ile uluslararası insancıl hukuka (UİH) göndermeler</p> <p>İlgili BM Davranış Kuralları, İlkeleri ve Standartlarına göndermeler</p> <p>Çalışanların kendi hakları ile topluluk üyelerinin haklarının farkında olmalarının önemine dair göndermeler</p> <p>Kolluk ya da askeri sorumlulukların insan hakları ihlallerine neden olmadan yerine getirilmesi gerektiğine dair göndermeler</p> <p>Eşitlik, ayrımcılık yapmama ve topluluk üyelerine hizmet benzeri insan hakları değerlerinin ve mesleki sorumlulukların amaçlarına göndermeler</p>	<p>Anayasa Hukuku</p> <p>Resmi raporlar, kanun hükmünde kararname, kolluk ve askeri personelden sorumlu bakanlıkların kararları ya da diğer düzenleyici belgeler</p>
İlgili bakanlıkların bünyesinde İHE konusunda	İHE için ayrı birim (muhtemelen ayrımcılık yasağı,	Bakanlıkların politika belgeleri, mutabakatları ve

<p>uzmanlaşmış belirli birim ya da bölümler var mı? (E/H)</p>	<p>çeşitlilik ve/veya toplumsal cinsiyete duyarlılık ile birleştirilerek)</p> <p>Mevcut bir birim ya da bölüm bünyesine İHE'nin entegre edilmesi</p>	<p>örgütsel şemaları</p>
<p>İHE için özel bir hükümet programı var mı? (E/H)</p>	<p>Yürütülecek etkinlikler</p> <p>Programın takvimi</p> <p>Programın denetlenmesi ve yönlendirilmesi için sorumlu bir kişinin görevlendirilmesi</p> <p>Sürece dahil olacak eğitim çalışanları ve ortaklar</p> <p>Bütçe ayrılması</p>	<p>Bakanlıkların politika belgeleri</p> <p>İHE Program raporları</p>
<p>Kolluk ve askeri personelin eğitimi için belirlenen hedef ve sonuçların arasında İHE ile ilgili sonuçların da olup olmadığını belirlemek için bir politika analizi yapılmış mı? (E/H)</p> <p>İHE, eğitim sistem(ler)inin hedefleri, pedagojisi ve içeriği açısından tanımlanmış mı? (E/H)</p>	<p><u>Temel insan hakları BBT örnekleri:</u></p> <p>Devlet ve organlarının insan haklarını koruma, yerine getirme ve bunlara saygı duyma konusundaki "pozitif" ve "negatif" yükümlülüklerine göndermeler</p> <p>Uluslararası ve bölgesel insan hakları sözleşmelerinin onaylanma durumu</p> <p>Kolluk ve askeri personelin ilgili BM Davranış Kuralları, İlkeleri ve Standartları'nda belirtilen şekliyle görevleri ve bunların mevcut ulusal davranış düzenlemeleri ile ilişkisi.</p> <p>Nelerin insan hakları ihlali olduğuna yapılan gönderme ve kolluk ve askeri bağlamda bu türden ihlallerin nedenleri ve sonuçları</p> <p>Kolluk ve askeri operasyonlara odaklananlar başta olmak üzere devlet dışı ve devlet aktörleri dahil</p>	<p>İlgili bakanlık raporları ve planları</p> <p>Amaç ve sonuçların tanımlandığı eğitim programları</p>

	<p>uluslararası, bölgesel ve ulusal düzeylerde insan hakları mekanizmalarına göndermeler</p> <p>Hakların ihlal edildiği düşünülüyorsa başvurulacak telafi mekanizmaları dahil kolluk ve askeri personelin haklarına göndermeler</p> <p>Demokratik toplumlarda kolluk ve askeri personelin görevleri hakkında bilgi</p> <p>Görev sırasında insan hakları bilgisine sahip olunması ve bunun uygulanması (ör. Güç kullanımı; yakalama ve gözaltı; terörle mücadele operasyonları; soruşturma; mülteciler, yerinde edilmiş kişiler, vasisi bulunmayan çocuklar, gençler, kadınlar ve azınlık mensupları ile çalışma)</p> <p>Hizmetlerin sunulmasında eşitlik ve ayrımcılık yasağı</p> <p>Kolluk ve askeri personelin geniş kapsamlı çalışma alanları ile ilgili iletişim, şeffaflık ve hesap verebilirlik</p>	
Alan 2: Müfredatta İnsan Hakları Eğitimi		
<p>Müfredatta insan hakları eğitiminin tanımını yapan herhangi bir ulusal politika var mı? (E/H)</p> <p><i>(Not: İnsan haklarına yapılan göndermeler, demokrasi; yaşamın, özgürlüklerin ve mülkiyetin korunması; anayasal güvencelerin korunması; işkence ve zalimane, insanlık dışı ve aşağılayıcı muameleden korunma; ifade, toplanma ve barışçıl gösteri özgürlüğü ve benzeri diğer temalarla birlikte sunulabilecek olsa da 'insan hakları', insan hakları</i></p>	<p>Kilit eğitim aşamalarında öğrenenlerce kazanılması beklenen insan hakları BBT özelliklerini yansıtan öğrenen sonuçlarına göndermeler</p>	<p>Eğitim kurumlarının müfredat çerçeveleri</p>

<i>eğitiminin bir göstergesi olarak değerlendirilmek üzere ayrıca belirtilmelidir.)</i>		
<p>Mevcut müfredatta İHE ile ilgili sonuçların ve öğrenen merkezli öğretme metodolojisinin varlığını belirlemek üzere bir çalışma yapılmış mı? (E/H)</p> <p>İHE içerik ve metodoloji açısından net biçimde tanımlanmış mı? (E/H)</p> <p>İHE müfredatında kuramsal bilgileri operasyonel, görevle ilgili becerilere dönüştürecek alıştırmalar var mı? (E/H)</p> <p>Üst düzey kolluk ve askeri komuta kademesi için özel bir müfredat var mı? (E/H)</p>	<p>Temel ve destekleyici insan hakları BBT örnekleri: Yukarıdakilere bakınız.</p> <p>İHE öğrenen merkezli öğretme metodolojisi örnekleri: Katılımcı öğretim yöntemleri Açık tartışma İşbirliği içinde öğrenme Vaka çalışmaları Kolluk ve askeri personelin gerçek yaşamdaki durumlarını yansıtan simülasyon teknikleri ve görsel-işitsel materyaller Etkileşimli sorun çözme Hassas grupların temsilcileri ve insan hakları uzmanları tarafından yapılan sunular</p> <p>Komuta kademesi için BBT örnekleri: İnsan haklarına uygun çalışma usullerinin geliştirilmesi için BBT</p> <p>İnsan haklarına saygılı komuta sorumluluğu ve denetim yürütülmesi için BBT</p>	<p>Müfredat çalışması</p> <p>Eğitim oturumları ve programları için ders planları</p> <p>İlgili bakanlık raporları ve planları</p>
<p>Mevcut müfredattaki öğretme metodolojilerinin yanı sıra İHE ile ilgili bilgi, beceri ve tutumların varlığını güçlendirmek için bir strateji <i>geliştirildi</i> mi? (E/H)</p>	<p>İHE BBT ve öğretme metodolojilerinin entegrasyonu için öneriler</p>	<p>Müfredat stratejisi ya da ilgili planlama belgeleri</p> <p>Müfredat stratejisi raporu</p>
<p>Mevcut müfredattaki öğretme metodolojileri ile birlikte İHE ile ilgili bilgi, beceri ve tutumların varlığını güçlendirmek için bir strateji <i>uygulanmakta</i> mı? (E/H) Açıklayın.</p>	<p>İHE BBT ve öğretme metodolojilerinin entegrasyonu</p> <p>Ayrılan süre.</p> <p>İHE'ye katılanların tahmini yüzdesi</p>	<p>Müfredat gerekleri</p> <p>Eğitim kurumları ve ilgili bakanlıklarca toplanan program izleme ve değerlendirme verileri</p>

		Uygulanan müfredat üzerine çalışmalar
Alan 3: Eğitim Materyallerinde İnsan Hakları Eğitimi		
<p>Ders kitapları ve diğer öğrenme materyallerinin hazırlanmasında İHE BBT ve öğretme metodolojilerinin eklenmesine dair herhangi bir kılavuz kural var mı? (E/H)</p> <p>İHE bu tür kılavuz kurallar içinde içerik ve metodoloji açısından açık biçimde tarif ediliyor mu? (E/H)</p> <p><i>(Not: İnsan haklarına yapılan göndermeler, demokrasi, barış, temel özgürlükler ve benzeri diğer temalarla birlikte sunulabilecek olsa da 'insan hakları', insan hakları eğitiminin bir göstergesi olarak değerlendirilmek üzere ayrıca belirtilmelidir.)</i></p>	<p>İHE BBT ve öğretme metodolojisinin eğitim programının her alanına dahil edilmesi için genel kılavuz kurallar</p> <p>İHE'nin belirli eğitim konularına dahil edilmesi için öneriler</p> <p>(İHE ile ilgili BBT ve öğretme metodolojisi göstergelerine örnekler için Alan 1 ve Alan 2'ye bakınız.)</p>	<p>Kolluk ve askeri personelden sorumlu bakanlıkların ilgili birimleri tarafından hazırlanan kılavuz kurallar</p>
<p>Mevcut ders kitapları/ eğitim materyallerinde İHE ile ilgili bilgi, beceri ve tutumların (BBT) yanı sıra öğrenen merkezli metodolojinin varlığını tespit etmek için bir değerlendirme yapılmış mı? (E/H)</p>	<p>Ders kitabı/ öğrenme materyallerinin gözden geçirilmesi</p> <p>(İHE ile ilgili BBT ve öğretme metodolojisi göstergelerine örnekler için Alan 1 ve Alan 2'ye bakınız.)</p>	<p>Ders kitabı/ öğrenme materyallerini tarayan bakanlık birim(ler)i ya da eğitim kurumları tarafından hazırlanan rapor</p>
<p>Eğitim programlarında İHE ile ilgili bilgi, beceri ve tutumların (BBT) yanı sıra öğrenen merkezli metodolojinin varlığını güçlendirmek için ders kitapları/ öğrenme materyalleri iptal edilmiş, gözden geçirilmiş ya da yeni geliştirilmiş mi? (E/H)</p>	<p>Öğrenme materyallerinin kaldırılması</p> <p>Öğrenme materyallerinin gözden geçirilmesi</p> <p>Öğrenme materyallerinin yeniden hazırlanması</p>	<p>İlgili bakanlık birimleri ya da eğitim kurumlarının raporları</p>
Alan 4: İnsan Hakları Eğitiminde Program Değerlendirmesi ve Öğrenenlerin Değerlendirilmesi		
Öğrenenler İHE ile ilgili BBT konusunda	Öğrenenlerin İHE ile ilgili BBT durumu eğitim	Eğitim programlarının İHE ile ilgili performans

değerlendiriliyor mu? (E/H)	<p>programının bir parçası şeklinde formel olarak değerlendirilir.</p> <p>Öğrenenlerin İHE ile ilgili BBT durumu eğitim programının bir parçası şeklinde enformel olarak değerlendirilir.</p> <p>Öğrenenlerin İHE ile ilgili performansları sürekli performans değerlendirmesinin bir parçası şeklinde izlenir.</p> <p>Komuta kademesi, personelin insan hakları uygulamalarının hizmet içi denetimini düzenler.</p> <p>Kolluk ve askeri personelin uygulamalarında insan hakları ihlallerinin tespit edilmesi için hesap verebilirlik mekanizmaları bulunur.</p>	<p>konusunda değerlendirme gereklerini/ önerilerini içermesi</p> <p>Eğitim programlarında kullanılmak üzere İHE ile ilgili performans değerlendirme araçları ve yöntemlerinin bulunması</p> <p>Eğitim kurumları tarafından elde edilen öğrenen değerlendirmesi sonuçları</p> <p>Kolluk ve askeri personeli istihdam eden kurumlarda kullanılmak üzere, İHE ile ilgili performansı da içeren değerlendirme araçları ve yöntemleri</p> <p>Kolluk ve askeri personeli istihdam eden kurumların tuttuğu İHE ile ilgili performans değerlendirme verileri</p> <p>Kolluk ve askeri personeli istihdam eden kurumların değerlendirmeleri ve disiplin raporları</p>
Eğitmenler İHE uygulamaları ve yöntemleri konusunda değerlendiriliyor mu? (E/H)	<p>İlgili bakanlıklarca zorunlu tutulur.</p> <p>Kolluk ve askeri personel için olan eğitim kurumlarında geliştirilir.</p> <p>Eğitmenlerin İHE konusunda değerlendirmesi yapılır.</p>	<p>Eğitmen performansı ve İHE ile ilgili değerlendirme gerekleri ya da öneriler</p> <p>Eğitim programlarında kullanılan araç ve yöntemler</p> <p>Eğitim kurumları tarafından elde edilen öğrenen değerlendirmesi sonuçları</p>
Eğitim programlarında İHE'nin <i>uygulaması</i> ile ilgili izleme yapılıyor mu? (E/H)	<p>Eğitim kurumlarının, İHE'nin eğitmenlerce verilmesini sağlayacak mekanizmaları bulunur.</p> <p>İHE uygulamaları hakkında veriler yerel ve/veya ulusal düzeyde ilgili kamu kurumlarına sunulur.</p>	<p>Eğitim kurumları ve programları bünyesinde İHE'nin denetimi için politikalar ve raporlama yöntemleri</p> <p>Eğitim programı raporları</p>
Eğitim programlarında İHE'nin <i>niteliği</i> ile ilgili izleme yapılıyor mu? (E/H)	<p>Eğitim kurumları, düzenli program denetimlerinin bir parçası olarak İHE ders metodolojisini ve</p>	<p>Eğitim kurumları ve programları bünyesinde İHE'nin denetimi için politikalar ve raporlama</p>

	<p>öğrenenler düzeyinde elde edilen sonuçları takip eder.</p> <p>İHE'nin niteliği hakkında veriler yerel ve/veya ulusal düzeyde ilgili kamu kurumlarına sunulur.</p>	<p>yöntemleri</p> <p>Eğitim programı raporları</p>
<p>İHE hakkında özel bir hükümet programı varsa, izleniyor ve değerlendiriliyor mu? (E/H)</p>	<p>Programın kilit bileşenlerinin biçimlendirici (formatif) değerlendirmesi</p> <p>Özet değerlendirme</p> <p>Etki değerlendirmesi</p>	<p>İzleme/durum raporları</p> <p>Değerlendirme raporları</p> <p>Araştırma</p>
Alan 5: Eğitimcilerin Hazırlanmasında İnsan Hakları Eğitimi		
<p>Kolluk ve askeri personel eğitimcilerinin İHE ile ilgili bilgi, beceri ve tutumların (BBT) yanı sıra öğrenen merkezli öğretme metodolojileri konusunda yetiştirilmelerini öngören herhangi bir ulusal kanun, politika ya da eğitim planı var mı? (E/H)</p> <p><i>(Not: İnsan haklarına yapılan göndermeler, demokrasi; yaşamın, özgürlüklerin ve mülkiyetin korunması; anayasal güvencelerin korunması; işkence ve zalimane, insanlık dışı ve aşağılayıcı muameleden korunma; ifade, toplanma ve barışçıl gösteri özgürlüğü ve benzeri diğer temalarla birlikte sunulabilecek olsa da 'insan hakları', insan hakları eğitiminin bir göstergesi olarak değerlendirilmek üzere ayrıca belirtilmelidir.)</i></p>	<p>(Ulusal kanun ve politikalar için önceki tanımlayıcılara bakınız.)</p>	<p>Kolluk ve askeri personelden sorumlu bakanlıkların politika belgeleri, genelgeler, ya da diğer düzenlemelerinde eğitimcilerin eğitim geçmişleri hakkındaki bölüm</p> <p>İH BBT hakkında eğitimciler için hazırlanan rehberler ya da politika belgeleri</p>
<p>İlgili bakanlıkların bünyesinde, kolluk ve askeri personel için insan hakları eğitimi ve eğitimcilerin hazırlanması ile ilgili özel bölüm ya da birimler var mı? (E/H)</p>	<p>Eğiticilerin eğitimi için ayrı idari birim (muhtemelen ayrımcılık yasası, çeşitlilik ve/veya toplumsal cinsiyete duyarlılık ile birleştirilerek)</p> <p>İHE'nin mevcut idari birimler ya da bölümler ile entegre olması</p>	<p>Bakanlık düzeyinde politika belgeleri, mutabakatlar ve örgütsel şemalar</p>

İlgili bakanlıklar eğitimci ve insan hakları eğitimi için kılavuz kurallar hazırlamış mı? (E/H)	Eğitmenlerin İHE konusunda nasıl hazırlanacakları ya da yeterlilik kazanacakları ile ilgili hazırlanan kılavuz kurallar İHE'nin nasıl verileceği konusunda (doğrudan) eğitimci için hazırlanmış kılavuz kurallar	İlgili bakanlık birimleri tarafından hazırlanan rehberler
Eğitmenleri hazırlamayı amaçlayan eğitim programlarının müfredatında İHE ile ilgili BBT ve öğretim metodolojileri var mı? (E/H)	İHE BBT özellikleri ile ilgili ders içeriği İHE öğretim metodolojisi hakkında didaktik içerik Zorunlu ya da seçmeli olması Ayrılan süre Kaç yıl verildikleri İnsan hakları ile ilgili eğitimlere katılan eğitimcilerin tahmini yüzdesi ve sayısı	Müfredat programları Ders planları Kolluk ve askeri personel ile birlikte çalışan eğitimcilerin İHE yeterliliği konusundaki çalışmalar
Yüksek öğrenim (üniversite temelli) kurumlarının müfredatında İHE ile ilgili BBT ve öğretim metodolojileri var mı? (E/H)	İHE BBT özellikleri ile ilgili ders içeriği İHE öğretim metodolojisi hakkında didaktik içerik Zorunlu ya da seçmeli olması Ayrılan süre Kaç yıl verildikleri İnsan hakları ile ilgili eğitimlere katılan eğitimcilerin tahmini yüzdesi ve sayısı	Müfredat programları Ders planları Kolluk ve askeri personele yönelik İHE hakkında akademisyenler ve öğrencilerin ürettikleri araştırmalar, tezler ve makaleler
Etkin (halen bu konuda çalışan) eğitimci için ilgili bakanlıklar tarafından insan hakları ile ilgili kurslar, eğitimler, çalıştaylar ya da diğer türlü etkinlikler yapılıyor mu? (E/H)	İHE BBT özellikleri ile ilgili ders içeriği İHE öğretim metodolojisi hakkında didaktik içerik Zorunlu ya da seçmeli olması	Müfredat programları Ders planları Eğitim gündemleri

	<p>Ayrılan süre</p> <p>Kaç yıl verildikleri</p> <p>İnsan hakları ile ilgili eğitimlere katılan öğretmenlerin tahmini yüzdesi ve sayısı</p>	Katılım (yoklama) listeleri
Eğitmenler için uluslararası insan hakları kuruluşları tarafından insan hakları ile ilgili kurslar, eğitimler, çalıştaylar vb. etkinlikler yapılıyor mu? (E/H)	<p>İHE BBT özellikleri ile ilgili ders içeriği</p> <p>İHE öğretme metodolojisi hakkında didaktik içerik</p> <p>Zorunlu ya da seçmeli olması</p> <p>Ayrılan süre</p> <p>Kaç yıl verildikleri</p> <p>İnsan hakları ile ilgili eğitimlere katılan öğretmenlerin tahmini yüzdesi ve sayısı</p>	<p>Müfredat programları</p> <p>Ders planları</p> <p>Eğitim gündemleri</p> <p>Katılım (yoklama) listeleri</p>

DEVLET MEMURLARI, SAĞLIK ÇALIŞANLARI, SOSYAL ÇALIŞMACILAR, GAZETECİLER VE DİĞER MESLEK GRUPLARI İÇİN İNSAN HAKLARI EĞİTİMİ

Bu kısımda, devlet memurları ve diğer meslek mensupları için eğitim kurumlarından istenen ve uygulanan müfredatta insan hakları eğitimine dair kanıtlarla birlikte eğitim materyalleri, öğrenenlerin değerlendirilmesi, eğitmenlerin hazırlanması ile sürekli güçlendirme ve iyileştirme için program izleme ve değerlendirme gibi konularla ilgili desteklere bakıyoruz.

İnsan Hakları Eğitimi Dünya Programı, ikinci aşamasında devlet memurlarının eğitimine, üçüncü aşamasında ise gazetecilere ve medya çalışanlarına yoğunlaşmaktadır.

Alan 1: Mevzuat ve Politika Belgelerinde İnsan Hakları Eğitimi		
Anahtar İzleme Soruları/ Göstergeleri	Tanımlayıcılar/ Alt-göstergeler	Bilgi Kaynakları
<p>Devlet memurları, sağlık çalışanları, sosyal çalışanlar, gazeteciler ve diğer meslek mensupları için eğitim kurumları bünyesindeki insan hakları eğitiminin ana hatlarını belirleyen herhangi bir ulusal mevzuat ya da politika var mı? (E/H)</p> <p><i>(Not: İnsan haklarına yapılan referanslar, demokrasi; yaşamın, özgürlüklerin ve mülkiyetin korunması; anayasal teminatların korunması; işkence ve zalimane, insanlık dışı ve aşağılayıcı muameleden korunma; ifade, toplanma ve barışçıl gösteri özgürlüğü ve benzeri diğer temalarla birlikte sunulabilecek olsa da 'insan hakları' İHE eğitiminin bir göstergesi olarak değerlendirilmek üzere ayrıca belirtilmelidir.)</i></p>	<p>İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, insan hakları standartları, normları ve değerleri ile uluslararası insancıl hukuk (UIH) hakkında öğrenmeye dair referanslar</p> <p>İlgili BM Davranış Kuralları, İlkeler, Standartları ve Kurallarına dair referanslar</p> <p>Çalışanların kendi hakları ile topluluk mensuplarının haklarına aşına olmalarının önemine dair referanslar</p> <p>İnsan hakları ihlallerine neden olmadan mesleki sorumlukların yerine getirilmesine referanslar</p> <p>Eşitlik, ayrımcılık yapmama ve topluluk üyelerine hizmet gibi insan hakları değerlerinin ve mesleki sorumlulukların amaçlarına dair referanslar</p>	<p>Anayasa Hukuku</p> <p>Resmi raporlar, kanun hükmünde kararname, farklı mesleklerden sorumlu bakanlıkların kararları ya da diğer düzenleyici belgeler</p>
İlgili bakanlıkların bünyesinde İHE konusunda	İHE için ayrı birim (muhtemelen ayrımcılık yasağı,	Bakanlık düzeyinde politika belgeleri, mutabakatlar

uzmanlaşmış belirli Bölüm ya da Birimler var mı? (E/H)	çeşitlilik ve/veya toplumsal cinsiyete duyarlılık ile birleştirilerek) İHE'nin mevcut bir birim ya da bölüm ile entegre edilmesi	ve örgütsel şemalar
İHE için özel bir hükümet programı var mı? (E/H)	Yapılacak etkinlikler Programın zaman çizelgesi Programın denetini ve yönlendirilmesinden görevli bir kişinin atanması Dahil olacak ortakların ve personelin eğitilmesi Tahsis edilmiş bir bütçe	Bakanlık düzeyinde politika belgeleri İHE Program raporları
İHE ile ilgili sonuçların; devlet memurları, sağlık çalışanları, sosyal çalışmacılar, gazeteciler ve diğer meslek mensuplarının eğitimi için belirlenen hedef ve sonuçlar arasında yer alıp almadığını belirlemek için bir politika analizi yapılmış mı? (E/H) İHE hedefleri, pedagojisi ve içeriği açısından eğitim sistem(ler)i içinde açıkça tanımlanmış mı? (E/H)	<u>Temel insan hakları BBT² örnekleri:</u> Devlet ve organlarının insan haklarını koruma , yerine getirme ve bunlara saygı duyma konusundaki “pozitif” ve “negatif” yükümlülüklerine göndermeler Uluslararası ve bölgesel insan hakları sözleşmelerinin onaylanma durumu Devlet memurları ve diğer meslek mensuplarının ilgili BM Davranış Kuralları, İlkeleri ve Standartları'nda belirtilen şekliyle görevleri ve bunların mevcut ulusal davranış kuralları ile ilişkisi. Nelerin insan hakları ihlali olduğuna dair referanslar ve belirli mesleklerde bu türden ihlallerin neden ve sonuçları	İlgili bakanlık raporları ve planları Amaçları ve öğrenenler için istenen sonuçları belirleyen eğitim programları

² Bilgi, beceri ve tutum

	<p>Başta memurlar, sağlık çalışanları, sosyal çalışmacılar ve diğer meslek gruplarına odaklananlar olmak üzere devlet dışı ve devlet aktörlerini içeren uluslararası, bölgesel ve ulusal düzeylerde insan hakları mekanizmalarına göndermeler</p> <p>Hakların ihlal edildiği düşünülüyorsa başvurulacak telafi mekanizmaları dahil devlet memurlarının ve diğer meslek mensuplarının haklarına göndermeler</p> <p>Demokratik toplumlarda devlet memurlarının ve diğer meslek mensuplarının görevleri hakkında bilgi</p> <p>Topluluk üyelerine hizmet sunumunda insan hakları bilgisi ve uygulamaları</p> <p>Hizmetlerin sunulmasında eşitlik ve ayrımcılık yasağı</p> <p>Devlet memurları, sağlık çalışanları, sosyal çalışmacılar ve diğer meslek mensuplarının geniş kapsamlı çalışma alanları ile ilgili iletişim, şeffaflık ve hesap verebilirlik</p>	
Alan 2: Müfredatta İnsan Hakları Eğitimi		
<p>Müfredatta insan hakları eğitimini düzenleyen herhangi bir ulusal müfredat politikası/politikaları var mı? (E/H)</p> <p><i>(Not: İnsan haklarına yapılan göndermeler, demokrasi; yaşamın, özgürlüklerin ve mülkiyetin korunması; anayasal güvencelerin korunması; işkence ve zalimane, insanlık dışı ve aşağılayıcı muameleden</i></p>	<p>Kilit eğitim aşamalarında öğrenenlerce kazanılması beklenen insan hakları BBT'lerini yansıtan öğrenen sonuçlarına dair referanslar</p>	<p>Eğitim kurumlarında müfredat çerçeveleri</p>

<p><i>korunma; ifade, toplanma ve barışçıl gösteri özgürlüğü ve benzeri diğer temalarla birlikte sunulabilecek olsa da 'insan hakları' İHE'nin bir göstergesi olarak değerlendirilmek üzere ayrıca belirtilmelidir.)</i></p>		
<p>Mevcut müfredatta İHE ile ilgili sonuçların ve öğrenen merkezli öğretme metodolojisinin varlığını belirlemek üzere bir çalışma yapılmış mı? (E/H)</p> <p>İHE içerik ve metodoloji açısından net biçimde tanımlanmış mı? (E/H)</p> <p>İHE müfredatında kuramsal bilgileri operasyonel, görevle ilgili becerilere dönüştürecek alıştırmalar var mı? (E/H)</p> <p>Üst düzey yönetim için özel bir müfredat var mı? (E/H)</p>	<p><u>Temel ve destekleyici insan hakları BBT örnekleri:</u> Yukarıdakilere bakınız.</p> <p><u>İHE öğrenen merkezli öğretme metodolojisi örnekleri:</u> Katılımcı öğretim yöntemleri Açık tartışma İşbirliği içinde öğrenme Vaka çalışmaları Profesyonellerin gerçek yaşamdaki durumlarını yansıtan simülasyon teknikleri ve görsel-işitsel materyaller Etkileşimli sorun çözme Hassas grupların temsilcileri ve insan hakları uzmanları tarafından yapılan sunular</p> <p><u>Yönetim için BBT örnekleri:</u> İnsan haklarına uygun çalışma usullerinin geliştirilmesi için BBT</p> <p>İnsan haklarına saygılı komuta sorumluluğu ve denetim yapılması için BBT</p>	<p>Müfredat çalışması</p> <p>Eğitim dersleri ve programları için ders planları</p> <p>İlgili bakanlık raporları ve planları</p>
<p>Mevcut müfredattaki öğretme metodolojileri ile birlikte İHE ile ilgili bilgi, beceri ve tutumların varlığını güçlendirmek için bir strateji <i>geliştirildi</i> mi? (E/H)</p>	<p>İHE BBT ve öğretme metodolojilerinin entegrasyonu için öneriler</p>	<p>Müfredat stratejisi ya da ilgili planlama belgeleri</p> <p>Müfredat stratejisi raporu</p> <p>Müfredatın gerekleri</p>
<p>Mevcut müfredattaki öğretme metodolojilerinin yanı</p>	<p>İHE BBT ve öğretme metodolojilerinin entegrasyonu</p>	

sıra, İHE ile ilgili bilgi, beceri ve tutumların varlığını güçlendirmek için bir strateji <i>geliştirilmekte</i> midir? (E/H) Açıklayın.	Ayrılan süre İHE'ye katılanların tahmini yüzdesi	Eğitim kurumları ve ilgili bakanlıklarca tutulan program izleme ve değerlendirme verileri Uygulanan müfredat üzerine çalışmalar
Alan 3: Eğitim Materyallerinde İnsan Hakları Eğitimi		
Ders kitapları ve diğer öğrenme materyallerinin hazırlanmasında İHE ile ilgili BBT ve öğretme metodolojilerinin yer almasına dair rehber ilkeler var mı? (E/H) İHE bu tür rehber ilkeler içinde içerik ve metodoloji açısından açık biçimde tarif ediliyor mu? (E/H) <i>(Not: İnsan haklarına yapılan göndermeler, demokrasi, barış, temel özgürlükler ve benzeri diğer temalarla birlikte sunulabilecek olsa da 'insan hakları' İHE'nin bir göstergesi olarak değerlendirilmek üzere ayrıca belirtilmelidir.)</i>	İHE BBT ve öğretme metodolojisinin eğitim programının her alanına dahil edilmesi için genel rehber ilkeler İHE'nin belirli eğitim konularına dahil edilmesi için öneriler (İHE ile ilgili BBT ve öğretme metodolojisi göstergelerine örnekler için Alan 1 ve Alan 2'ye bakınız.)	Devlet memurları, sağlık çalışanları, sosyal çalışmacılar, ve diğer meslek gruplarından sorumlu bakanlıkların ilgili birimlerince çıkarılan rehber ilkeler
Mevcut ders kitapları/ eğitim materyallerinde İHE ile ilgili bilgi, beceri ve tutumların (BBT) yanı sıra öğrenen merkezli metodolojinin varlığını tespit için bir değerlendirme yapılmış mı? (E/H)	Ders kitabı/ öğrenme materyallerinin gözden geçirilmesi (İHE ile ilgili BBT ve öğretme metodolojisi göstergelerine örnekler için Alan 1 ve Alan 2'ye bakınız.)	Ders kitabı/ öğrenme materyallerinin gözden geçirilmesi hakkında ilgili bakanlık birim(ler)i ya da eğitim kurumları tarafından hazırlanan rapor
Eğitim programlarında İHE ile ilgili bilgi, beceri ve tutumların (BBT) yanı sıra öğrenen merkezli metodolojinin varlığını güçlendirmek için ders kitapları/ öğrenme materyalleri iptal edilmiş, gözden geçirilmiş ya da yeni geliştirilmiş mi? (E/H)	Öğrenme materyallerinin kaldırılması Öğrenme materyallerinin gözden geçirilmesi Öğrenme materyallerinin yeniden hazırlanması	İlgili bakanlık birimleri ya da eğitim kurumlarının raporları

Alan 4: İnsan Hakları Eğitiminde Program Değerlendirmesi ve Öğrenenlerin Değerlendirilmesi

<p>Öğrenenler İHE ile ilgili BBT konusunda değerlendiriliyor mu? (E/H)</p>	<p>Eğitim programının bir parçası olarak, öğrenenlerin İHE ile ilgili BBT durumu formel olarak değerlendirilir.</p> <p>Eğitim programının bir parçası olarak, öğrenenlerin İHE ile ilgili BBT enformel olarak değerlendirilir.</p> <p>Öğrenenlerin İHE ile ilgili performansları sürekli performans değerlendirmesinin bir parçası olarak izlenir.</p> <p>Yöneticiler, çalışanların insan hakları uygulamalarının hizmet içi denetimini düzenler.</p> <p>Devlet memurları, sağlık çalışanları, sosyal çalışmacılar ve diğer meslek mensuplarının uygulamalarında insan hakları ihlallerini tespit için hesap verebilirlik mekanizmaları bulunmaktadır.</p>	<p>Eğitim programlarının İHE ile ilgili performans konusunda değerlendirme gereklerini/ önerilerini içermesi</p> <p>Eğitim programlarında kullanılmak üzere İHE ile ilgili performans değerlendirme araçları ve yöntemlerinin bulunması</p> <p>Öğrenenlerin değerlendirme sonuçlarının eğitim kurumlarınca tutulması</p> <p>Devlet memurlarını ve diğer meslek mensuplarını istihdam eden kurumlarda kullanılmak üzere İHE ile ilgili performans da içeren değerlendirme araçları ve yöntemlerinin bulunması</p> <p>Devlet memurlarını ve diğer meslek mensuplarını istihdam eden kurumların İHE ile ilgili performans değerlendirme verilerini tutması</p> <p>Devlet memurlarını ve diğer meslek mensuplarını istihdam eden kurumların değerlendirmeleri ve disiplin raporları</p>
<p>Eğitmenler İHE uygulama ve yöntemleri konusunda değerlendiriliyor mu? (E/H)</p>	<p>İlgili bakanlıklar tarafından zorunlu tutulur</p> <p>Eğitim kurumlarında devlet memurları, sağlık çalışanları, sosyal çalışmacılar ve diğer meslek mensupları için detaylandırılmış</p> <p>Eğitmenlerin İHE değerlendirmesi yapılır.</p>	<p>Eğitmen performansı ve İHE ile ilgili değerlendirme gerekleri ya da öneriler</p> <p>Eğitim programlarında kullanılan araç ve yöntemler</p> <p>Eğitim kurumlarınca tutulan değerlendirme sonuçları</p>

Eğitim programlarında İHE <i>uygulaması</i> ile ilgili izleme yapılıyor mu? (E/H)	Eğitim kurumlarının, İHE'nin eğitmenlerce verilmesini sağlayacak mekanizmaları bulunur. İHE uygulamaları ile ilgili veriler yerel ve/veya ulusal düzeyde ilgili hükümet yetkililerine sunulur.	Eğitim kurumları ve programları bünyesinde İHE denetimi için politikalar ve raporlama yöntemleri Eğitim programı raporları
Eğitim programlarında İHE'nin <i>niteliği</i> ile ilgili izleme yapılıyor mu? (E/H)	Eğitim kurumları, düzenli program denetimlerinin bir parçası olarak İHE ders metodolojisini ve öğrenenler düzeyinde elde edilen sonuçları takip eder. İHE niteliği hakkında veriler yerel ve/veya ulusal düzeyde ilgili hükümet yetkililerine sunulur.	Eğitim kurumları ve programları bünyesinde İHE denetimi için politikalar ve raporlama yöntemleri Eğitim programı raporları
İHE hakkında özel bir hükümet programı varsa, bu izleniyor ve değerlendiriliyor mu? (E/H)	Programın kilit bileşenlerinin biçimlendirici değerlendirmesi Özet değerlendirme Etki değerlendirmesi	İzleme/durum raporları Değerlendirme raporları Araştırma
Alan 5: Eğitmenlerin Hazırlanmasında İnsan Hakları Eğitimi		
Devlet memurları ve diğer meslek mensuplarının eğitmenlerinin İHE ile ilgili bilgi, beceri ve tutumlar (BBT) ile birlikte öğrenen merkezli öğretim metodolojileri konusunda yetiştirilmelerini öngören herhangi bir ulusal kanun, politika ya da eğitim planı var mı? (E/H) <i>(Not: İnsan haklarına yapılan göndermeler, demokrasi; yaşamın, özgürlüklerin ve mülkiyetin korunması; anayasal güvencelerin korunması; işkence ve zalimane, insanlık dışı ve aşağılayıcı muameleden korunma; ifade, toplanma ve barışçıl gösteri özgürlüğü ve benzeri diğer temalarla birlikte</i>	(Ulusal kanun ve politikalar için önceki tanımlayıcılara bakınız.)	Politika belgeleri, genelgeler, ya da devlet memurları ve diğer meslek mensuplarından sorumlu bakanlıkların diğer düzenlemelerinde eğitmenlerin arka planları ile ilgili bölüm İH BBT hakkında eğitmenler için hazırlanan rehberler ya da politika belgeleri

<i>sunulabilecek olsa da 'insan hakları' İHE'nin bir göstergesi olarak değerlendirilmek üzere ayrıca belirtilmelidir.)</i>		
İlgili bakanlıkların bünyesinde devlet memurları ve diğer meslek grupları için insan hakları eğitimi ve eğitimcilerin hazırlanması ile ilgili özel bölüm ya da birimler var mı? (E/H)	İHE'de eğitimcilerin eğitimi için ayrı idari birim (muhtemelen ayrımcılık yasağı, çeşitlilik ve/veya toplumsal cinsiyete duyarlılık ile birleştirilerek) İHE'nin mevcut idari birimler ya da bölümlere entegre edilmesi	Politika belgeleri, mutabakatlar ve ilgili bakanlıkların örgütsel şemaları
İlgili bakanlıklar eğitimler ve insan hakları eğitimi için rehber ilkeler hazırlamış mı? (E/H)	Eğitmenlerin İHE konusunda nasıl hazırlanacakları ya da yeterlilik kazanacakları ile ilgili hazırlanan rehber ilkeler İHE'nin nasıl verileceği konusunda (doğrudan) eğitimler için hazırlanmış rehber ilkeler	İlgili bakanlık birimleri tarafından hazırlanan rehberler
Eğitmenleri hazırlamayı amaçlayan eğitim programlarının müfredatında İHE ile ilgili BBT ve öğretim metodolojileri var mı? (E/H)	İHE BBT ile ilgili ders içeriği İHE öğretim metodolojisi hakkında didaktik içerik Zorunlu ya da seçmeli olması Ayrılan süre Kaç yıl verildikleri İHE ile ilgili eğitimlere katılan eğitimcilerin sayısı ve tahmini yüzdesi	Müfredat programları Ders planları Devlet memurları ve diğer meslek grupları ile birlikte çalışan eğitimcilerin İHE konusundaki yetkinliklerine dair çalışmalar
Yüksek öğrenim (üniversite temelli) kurumlarının müfredatında İHE ile ilgili BBT ve öğretim metodolojileri var mı? (E/H)	İHE BBT ile ilgili ders içeriği İHE öğretim metodolojisi hakkında didaktik içerik	Müfredat programları Ders planları

	<p>Zorunlu ya da seçmeli olması</p> <p>Ayrılan süre</p> <p>Kaç yıl verildikleri</p> <p>İHE ile ilgili eğitimlere katılan öğretmenlerin sayısı ve tahmini yüzdesi</p>	<p>Devlet memurları ve diğer meslek grupları için İHE üzerine akademisyenler ve öğrencilerin ürettikleri araştırmalar, tezler ve makaleler</p>
<p>İlgili bakanlıklar tarafından aktif öğretmenlere yönelik insan hakları ile ilgili kurslar, eğitimler, çalıştaylar ya da diğer etkinlikler düzenleniyor mu? (E/H)</p>	<p>İHE BBT ile ilgili ders içeriği</p> <p>İHE öğretme metodolojisi hakkında didaktik içerik</p> <p>Zorunlu ya da seçmeli olması</p> <p>Ayrılan süre</p> <p>Kaç yıl verildikleri</p> <p>İHE ile ilgili eğitimlere katılan aktif öğretmenlerin sayısı ve tahmini yüzdesi</p>	<p>Müfredat programları</p> <p>Ders planları</p> <p>Eğitim gündemleri/programları</p> <p>Katılım (yoklama) listeleri</p>
<p>Uluslararası insan hakları kuruluşları tarafından aktif öğretmenlere yönelik insan hakları ile ilgili kurslar, eğitimler, çalıştaylar ya da diğer etkinlikler düzenleniyor mu? (E/H)</p>	<p>İHE BBT ile ilgili ders içeriği</p> <p>İHE öğretme metodolojisi hakkında didaktik içerik</p> <p>Zorunlu ya da seçmeli olması</p> <p>Ayrılan süre</p> <p>Kaç yıl verildikleri</p>	<p>Müfredat programları</p> <p>Ders planları</p> <p>Eğitim gündemleri/programları</p> <p>Katılım (yoklama) listeleri</p>

	İHE ile ilgili eğitimlere katılan öğretmenlerin sayısı ve tahmini yüzdesi	
--	---	--

YAYGIN EĞİTİMDE İNSAN HAKLARI EĞİTİMİ

Bu kısımda, yaygın eğitimde istenen ve uygulanan müfredatta insan hakları eğitimine dair kanıtlarla birlikte eğitim materyalleri, öğrenenlerin değerlendirilmesi, öğretmenlerin hazırlanması ile sürekli güçlendirme ve iyileştirme için program izleme ve değerlendirme gibi konularla ilgili desteklere bakıyoruz.

Alan 1: Mevzuat ve Politika Belgelerinde İnsan Hakları Eğitimi		
Anahtar İzleme Soruları/ Göstergeleri	Tanımlayıcılar/ Alt-göstergeler	Bilgi Kaynakları
<p>Gençler, kadınlar, hassas gruplar ya da yetişkinler için eğitim kurumları bünyesinde insan hakları eğitiminin ana hatlarını belirleyen herhangi bir ulusal mevzuat ya da politika var mı? (E/H)</p> <p><i>(Not: İnsan haklarına yapılan göndermeler, demokratik katılım; yaşam becerileri; mesleki eğitim; liderlik geliştirme ve benzeri diğer temalarla birlikte sunulabilecek olsa da 'insan hakları' İHE'nin bir göstergesi olarak değerlendirilmek üzere ayrıca belirtilmelidir.)</i></p> <p>Yaygın İHE çalışmalarının yürütülmesinde sivil toplum örgütlerinin rolünü kabul eden herhangi bir ulusal ya da yerel mevzuat var mı?</p>	<p>İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, insan hakları standartları, normları ve değerleri ile uluslararası insancıl hukuka (UİH) göndermeler</p> <p>Kişinin kendi hakları ile diğerlerinin haklarının farkında olmasının önemine dair göndermeler</p> <p>Eşitlik, ayrımcılık yasağı ve topluma katılım benzeri insan hakları değerlerine göndermeler</p>	<p>Anayasa</p> <p>Yasama ve yürütme organlarının ya da bakanlıkların resmi raporları, politikaları ya da diğer düzenlemeleri</p> <p>Yaygın eğitim veren başlıca devlet dışı aktörlerin örgütsel politikaları</p> <p>Yaygın eğitim veren hükümetler arası aktörlerin örgütsel politikaları</p>
<p>Hükümet bünyesinde İHE konusunda uzmanlaşmış belirli bölüm ya da birimler var mı? (E/H)</p>	<p>İHE için ayrı birim (muhtemelen ayrımcılık yasağı, çeşitlilik ve/veya toplumsal cinsiyete duyarlılık ile birleştirilerek)</p> <p>İHE'nin mevcut bir birim ya da bölüm ile entegre edilmesi</p>	<p>Politika belgeleri, mutabakatlar ve örgütsel şemalar</p>
<p>Yaygın İHE için özel bir hükümet programı (ulusal ya da yerel) var mı? (E/H)</p>	<p>Yapılacak etkinlikler</p>	<p>Hükümet düzeyinde politika belgeleri</p>

	<p>Programın zaman çizelgesi</p> <p>Programın denetimi ve yönlendirilmesinden görevli bir kişinin atanması</p> <p>Dahil olacak ortakların ve personelin eğitilmesi</p> <p>Tahsis edilmiş bir bütçe</p>	İHE raporları
<p>İHE ile ilgili sonuçların yaygın eğitim kapsamında olup olmadığını belirlemek için bir politika analizi yapılmış mı? (E/H)</p> <p>Gençler, kadınlar, hassas gruplar ve diğer yetişkinlerle yaygın eğitim yürüten kuruluşların hedefleri, pedagojisi ve içeriği açısından net olarak tanımlanmış mı? (E/H)</p>	<p><u>Temel insan hakları BBT örnekleri:</u></p> <p>İnsan hakları ile ilgili bilgilere (örneğin, kişinin kendi hakları, diğerlerinin hakları, başlıca insan hakları belgeleri ve insan haklarının tarihçesi) yapılan göndermeler</p> <p>Eşitlik, ayrımcılık yasağı, topluma katılım, başkalarına (özellikle de dezavantajlılara) karşı anlayış ve adalet gibi insan hakları değerlerini yansıtan tutum ve duygulara göndermeler</p> <p>Kişinin insan hakları bakış açısından çevresini analiz etmesi ve bu sorunları ele almak için başkaları ile birlikte çalışması gibi, insan haklarının yayılmasını sağlayacak becerilere yapılan göndermeler</p> <p><u>Destekleyici insan hakları BBT örnekleri (diğer eğitsel yaklaşımlarla ortak olarak):</u></p> <p>Eleştirel düşünme, çoklu bakış açısı, tarafsızlık ve kalıp yargıların fark edilmesi gibi insan haklarının yaygınlaşması için temel oluşturan zihinsel becerilere yapılan göndermeler</p> <p>Yapıcı diyalog kurma gibi insan haklarını yansıtan, insan ilişkileri için temel oluşturan yaşam</p>	<p>Yaygın eğitim yürüten başlıca kuruluşların ilgili raporları ve planları</p> <p>Yaygın eğitim yürüten başlıca kuruluşların eğitim amaçlarını ve öğrenen sonuçlarını gösteren eğitim programları</p>

	becerilerine yapılan göndermeler	
Alan 2: Müfredatta İnsan Hakları Eğitimi		
İnsan hakları eğitiminin yaygın eğitim müfredatındaki tanımını yapan herhangi bir ulusal müfredat politikası/politikaları var mı? (E/H) <i>(Not: İnsan haklarına yapılan göndermeler, demokratik katılım; yaşam becerileri; mesleki eğitim; liderlik geliştirme ve benzeri diğer temalarla birlikte sunulabilecek olsa da 'insan hakları' İHE'nin bir göstergesi olarak değerlendirilmek üzere ayrıca belirtilmelidir.)</i>	Kilit eğitim aşamalarında öğrenenlerce kazanılması beklenen ve insan hakları BBT özelliklerini yansıtan öğrenen sonuçlarına göndermeler	Yaygın eğitim veren başlıca kuruluşların müfredat çerçeveleri
Gençler, kadınlar, hassas gruplar ve diğer yetişkinler için mevcut müfredatta İHE ile ilgili sonuçların ve öğrenen merkezli öğretme metodolojisinin varlığını belirlemek üzere bir çalışma yapılmış mı? (E/H) İHE, içerik ve metodoloji açısından müfredatta net biçimde tanımlanmış mı? (E/H)	<u>Temel ve destekleyici insan hakları BBT örnekleri:</u> Yukarıdakilere bakınız. <u>İHE öğrenen merkezli öğretme metodolojisi örnekleri:</u> Katılımcı öğretim yöntemleri Açık tartışma İşbirliği içinde öğrenme Etkileşimli sorun çözme Başta hassas ve dezavantajlılar olmak üzere tüm öğrencileri içeren ders ve öğrenme süreçleri Ders ve öğrenme süreçlerini etkileyen öğrenci tercihleri Hassas grupların temsilcileri ve insan hakları uzmanları tarafından yapılan sunumlar	Müfredat çalışması Yaygın eğitim programları için ders planları İlgili planlar ve değerlendirme raporları
Mevcut müfredattaki öğretme metodolojilerinin yanı sıra, İHE ile ilgili bilgi, beceri ve tutumların varlığını güçlendirmek için bir strateji geliştirildi mi? (E/H)	İHE BBT ve öğretme metodolojilerinin entegrasyonu için öneriler	Müfredat stratejisi ya da ilgili planlama belgeleri Müfredat stratejisi raporu
Mevcut müfredattaki öğretme metodolojileri ile birlikte İHE ile ilgili bilgi, beceri ve tutumların	İHE BBT ve öğretme metodolojilerinin entegrasyonu	Müfredat gerekleri

varlığını güçlendirmek için bir strateji <i>uygulanıyor</i> mu? (E/H) Açıklayın.	Ayrılan süre. İHE'ye katılanların tahmini yüzdesi	Yaygın eğitim kurumları tarafından tutulan program izleme ve değerlendirme verileri Uygulanan müfredat üzerine çalışmalar
Alan 3: Eğitim Materyallerinde İnsan Hakları Eğitimi		
Gençler, kadınlar, hassas gruplar ve diğer yetişkinler için yaygın eğitimde kullanılan öğrenme materyallerinin hazırlanmasında İHE BBT ve öğretim metodolojilerinin eklenmesine dair herhangi bir kılavuz kural var mı? (E/H) İHE bu tür kılavuz kurallar içinde içerik ve metodoloji açısından açık biçimde tarif ediliyor mu? (E/H) <i>(Not: İnsan haklarına yapılan göndermeler, demokratik katılım; yaşam becerileri; mesleki eğitim; liderlik geliştirme ve benzeri diğer temalarla birlikte sunulabilecek olsa da 'insan hakları' İHE'nin bir göstergesi olarak değerlendirilmek üzere ayrıca belirtilmelidir.)</i>	İHE BBT ve öğretim metodolojisinin eğitim programının her alanına dahil edilmesi için genel kılavuz kurallar İHE'nin eğitim materyallerindeki belirli eğitim konularına dahil edilmesi için öneriler (İHE ile ilgili BBT ve öğretim metodolojisi göstergelerine örnekler için Alan 1 ve Alan 2'ye bakınız.)	Devlet memurları, sağlık çalışanları, sosyal çalışmacılar, ve diğer meslek mensuplarından sorumlu bakanlıkların ilgili birimleri tarafından hazırlanan kılavuz kurallar Yaygın eğitim kurumları tarafından kullanılan kılavuz kurallar
Öğretim ve öğrenme materyallerinde İHE ile ilgili bilgi, beceri ve tutumların (BBT) yanı sıra öğrenen merkezli metodolojinin varlığını tespit etmek için bir değerlendirme yapılmış mı? (E/H)	Öğretim ve öğrenme materyallerinin gözden geçirilmesi (İHE ile ilgili BBT ve öğretim metodolojisi göstergelerine örnekler için Alan 1 ve Alan 2'ye bakınız.)	Öğretim ve öğrenme materyallerinin gözden geçirilmesi hakkında ilgili kuruluş ya da hükümet birimleri tarafından hazırlanan rapor
Yaygın eğitim programlarında İHE ile ilgili bilgi, beceri ve tutumların (BBT) yanı sıra öğrenen merkezli metodolojinin varlığını güçlendirmek için öğrenme materyalleri iptal edilmiş, gözden geçirilmiş ya da yeni geliştirilmiş mi? (E/H)	Öğrenme materyallerinin kaldırılması Öğrenme materyallerinin gözden geçirilmesi Öğrenme materyallerinin yeniden hazırlanması	İlgili kuruluş ya da hükümet birimleri tarafından hazırlanan rapor

Alan 4: İnsan Hakları Eğitiminde Program Değerlendirmesi ve Öğrenenlerin Değerlendirilmesi

Öğrenenler İHE ile ilgili BBT konusunda değerlendiriliyor mu? (E/H)	Öğrenenlerin İHE ile ilgili BBT durumu yaygın eğitim programının bir parçası şeklinde formel olarak değerlendirilir. Öğrenenlerin İHE ile ilgili BBT durumu yaygın eğitim programının bir parçası şeklinde enformel olarak değerlendirilir.	Yaygın eğitimle ilgili değerlendirme gerekleri ya da önerileri Yaygın eğitimde kullanılan araçlar ve yöntemler
Eğitmenler İHE uygulama ve yöntemleri konusunda değerlendiriliyor mu? (E/H)	Ev sahibi kuruluş ve ilgili hükümet birimleri tarafından talep edilir. Eğitmenlerin İHE konusunda değerlendirmesi yapılır.	Eğitmen performansı ve İHE ile ilgili değerlendirme gerekleri ya da öneriler Yaygın eğitim programlarında kullanılan araç ve yöntemler Yaygın eğitim kuruluşlarının raporladığı değerlendirme sonuçları
Yaygın eğitim programlarında İHE <i>uygulaması</i> ile ilgili izleme yapılıyor mu? (E/H)	Yaygın eğitim kuruluşlarının, İHE'nin eğitmenlerce verilmesini sağlayacak mekanizmaları bulunur. İHE niteliği hakkında veriler toplanır ve programlama çalışmalarını iyileştirmek için kullanılır.	Yaygın eğitim kuruluşları bünyesinde İHE denetimi için politikalar ve raporlama yöntemleri Program değerlendirme raporları
Yaygın eğitim programlarında İHE'nin <i>niteliği</i> ile ilgili izleme yapılıyor mu? (E/H)	Kuruluşlar düzenli program denetimlerinin bir parçası olarak İHE ders metodolojisini ve öğrenen sonuçlarını takip eder. İHE niteliği hakkında veriler toplanır ve programlama çalışmalarını iyileştirmek için kullanılır.	Yaygın eğitim kuruluşları bünyesinde İHE denetimi için politikalar ve raporlama yöntemleri Program değerlendirme raporları
Yaygın eğitimde İHE hakkında özel bir hükümet programı varsa, izleniyor ve değerlendiriliyor mu? (E/H)	Programın kilit bileşenlerinin biçimlendirici değerlendirmesi	İzleme/durum raporları Değerlendirme raporları

	Özet değerlendirme Etki değerlendirmesi	Araştırma
Alan 5: Eğitimcilerin Hazırlanmasında İnsan Hakları Eğitimi		
<p>Yaygın eğitim alanında çalışan eğitimcilerin İHE ile ilgili bilgi, beceri ve tutumların (BBT) yanı sıra öğrenen merkezli öğretim metodolojileri konusunda yetiştirilmelerini öngören herhangi bir ulusal kanun, politika ya da eğitim planı var mı? (E/H)</p> <p><i>(Not: İnsan haklarına yapılan göndermeler, demokrasi; yaşamın, özgürlüklerin ve mülkiyetin korunması; anayasal güvencelerin korunması; işkence ve zalimane, insanlık dışı ve aşağılayıcı muameleden korunma; ifade, toplanma ve barışçıl gösteri özgürlüğü ve benzeri diğer temalarla birlikte sunulabilecek olsa da 'insan hakları' İHE'nin bir göstergesi olarak değerlendirilmek üzere ayrıca belirtilmelidir.)</i></p>	<p>(Ulusal kanun ve politikalar için önceki tanımlayıcılara bakınız.)</p>	<p>Anayasa</p> <p>Yasama ve yürütme organlarının ya da bakanlıkların resmi raporları, politikaları ya da diğer düzenlemeleri</p> <p>Yaygın eğitim veren devlet dışı aktörlerin kurum politikalarında eğitimcilerin arka planları ile ilgili bölüm</p> <p>Yaygın eğitim veren hükümetler arası kuruluşların politikalarında eğitimcilerin arka planları ile ilgili bölüm</p>
<p>Yaygın eğitim veren kuruluşların bünyesinde insan hakları eğitimi ve eğitimcilerin hazırlanması ile ilgili özel bölüm ya da birimler var mı? (E/H)</p>	<p>Eğiticilere yönelik İHE için ayrı idari birim (muhtemelen ayrımcılık yasağı, çeşitlilik ve/veya toplumsal cinsiyete duyarlılık ile birleştirilerek)</p> <p>İHE'nin mevcut idari birimler ya da bölümler ile entegre olması</p>	<p>İlgili kurumların politika belgeleri, mutabakatları ve örgütsel şemaları</p>
<p>İlgili kuruluşlar eğitimciler ve insan hakları eğitimi için kılavuz kurallar hazırlamış mı? (E/H)</p>	<p>Eğitimcilerin İHE konusunda nasıl hazırlanacakları ya da yeterlilik kazanacakları ile ilgili hazırlanan kılavuz kurallar</p> <p>İHE'nin nasıl verileceği konusunda (doğrudan) eğitimciler için hazırlanmış kılavuz kurallar</p>	<p>Yaygın eğitim veren kuruluşlar tarafından hazırlanan kılavuz kurallar</p>

<p>Eğitmenleri hazırlamayı amaçlayan eğitim programlarının müfredatında İHE ile ilgili BBT ve öğretim metodolojileri var mı? (E/H)</p>	<p>İHE BBT özellikleri ile ilgili ders içeriği</p> <p>İHE öğretim metodolojisi hakkında didaktik içerik</p> <p>Zorunlu ya da seçmeli olması</p> <p>Ayrılan süre</p> <p>Kaç yıl verildikleri</p> <p>İnsan hakları ile ilgili eğitimlere katılan eğitimcilerin tahmini yüzdesi ve sayısı</p>	<p>Müfredat programları</p> <p>Ders planları</p> <p>Yaygın eğitim veren kuruluşlarda çalışan eğitimcilerin İHE yeterliliği konusundaki çalışmalar</p>
<p>Yüksek öğrenim (üniversite temelli) kurumlarının (lisans) müfredatında İHE ile ilgili BBT ve öğretim metodolojileri var mı? (E/H)</p>	<p>İHE BBT özellikleri ile ilgili ders içeriği</p> <p>İHE öğretim metodolojisi hakkında didaktik içerik</p> <p>Zorunlu ya da seçmeli olması</p> <p>Ayrılan süre</p> <p>Kaç yıl verildikleri</p> <p>İnsan hakları ile ilgili eğitimlere katılan eğitimcilerin tahmini yüzdesi ve sayısı</p>	<p>Müfredat programları</p> <p>Ders planları</p> <p>Akademisyenler ve öğrencilerin yaygın eğitim programlarında verilen İHE üzerine ürettikleri araştırmalar, tezler ve makaleler</p>
<p>Yaygın eğitim alanında çalışan eğitimciler için ilgili bakanlıklar tarafından insan hakları ile ilgili kurslar, eğitimler, çalıştaylar ya da diğer türlü etkinlikler yapılıyor mu? (E/H)</p>	<p>İHE BBT özellikleri ile ilgili ders içeriği</p> <p>İHE öğretim metodolojisi hakkında didaktik içerik</p> <p>Zorunlu ya da seçmeli olması</p> <p>Ayrılan süre</p> <p>Kaç yıl verildikleri</p>	<p>Müfredat programları</p> <p>Ders planları</p> <p>Eğitim gündemleri</p> <p>Katılım (yoklama) listeleri</p>

	İnsan hakları ile ilgili eğitimlere katılan eğitimcilerin tahmini yüzdesi ve sayısı	
Yaygın eğitim alanında çalışan eğitimciler için uluslararası insan hakları kuruluşları tarafından insan hakları ile ilgili kurslar, eğitimler, çalıştaylar ya da diğer türlü etkinlikler yapılıyor mu? (E/H)	İHE BBT özellikleri ile ilgili ders içeriği İHE öğretim metodolojisi hakkında didaktik içerik Zorunlu ya da seçmeli olması Ayrılan süre Kaç yıl verildikleri İnsan hakları ile ilgili eğitimlere katılan eğitimcilerin tahmini yüzdesi ve sayısı	Müfredat programları Ders planları Eğitim gündemleri Katılım (yoklama) listeleri